СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«ГЕНДЕРНА ПСИХОЛОГІЯ»

Компонент освітньої програми – *обов'язкова* (3 *кредити*)

Освітньо-професійна програма	Практична психологія
Спеціальність	С 4 Психологія
Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	*https://psr.chnu.edu.ua/spivrobitnyky/medina-tetiana-viacheslavna/*
Контактний тел.	+38 (095) 701-05-56, +38 (068) 474-57-08
E-mail:	t.medina@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	*https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=9519*
Консультації	Вівторок, 16.00-17.30

АНОТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Освітній компонент «Гендерна психологія» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння психологічних аспектів гендеру, закономірностей формування гендерної ідентичності, гендерних ролей і стереотипів, а також їхнього впливу на поведінку, міжособистісні стосунки, психологічне благополуччя та життєвий вибір людини.

Особливістю курсу є поєднання теоретичних засад гендерної психології з практичною підготовкою майбутнього психолога. Особлива увага приділяється аналізу гендерної соціалізації, психології маскулінності та фемінності, гендерних стереотипів і упереджень, гендерних аспектів близьких стосунків, психологічного благополуччя та гендерно зумовленого насильства.

Курс орієнтований на розвиток гендерної компетентності майбутнього психолога, здатності розпізнавати вплив гендерних стереотипів на клієнта/клієнтку та самого фахівця, застосовувати принципи гендерно чутливої та недискримінаційної психологічної практики.

Мета освітнього компоненту: формування у здобувачів освіти системи знань про психологічні аспекти гендеру та розвиток здатності застосовувати гендерно-чутливий підхід у практичній психологічній діяльності.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні засади гендерної психології та особливості соціалізації	
Тема 1	Гендер як предмет психологічного дослідження
Тема 2	Гендерна соціалізація та формування ідентичності
Тема 3	Феноменологія гендерних стереотипів
Тема 4	Гендерні особливості когнітивної та емоційної сфер
МОДУЛЬ 2. Гендер у міжособистісних стосунках та психологічній практиці	
Тема 5	Психологія маскулінності та фемінності в сучасному контексті
Тема 6	Гендерна психологія стосунків та партнерства
Тема 7	Гендер, влада та психологія насильства
Тема 8	Гендерні аспекти професійної діяльності та лідерства

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні й інтерактивні методи навчання, а також новітні технології.

Методи навчання:

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія);
МН2 – практичний метод (практичні заняття, практичні завдання);
МН3 – наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату, написання есе);
МН5 – методи дистанційного навчання (з використанням системи Moodle);
МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів першого рівня освіти.
МН 8 – ситуаційні завдання;
МН 9 – робота з інформаційними ресурсами (нормативними джерелами, навчально-методичною та науковою літературою, інтернет-ресурсами);
МН 10 – самостійна робота
МН 11 - робота з тестами
МН 12 - робота в малих групах
МН 13 – інші методи навчання

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна «Гендерна психологія» вивчається протягом семестру та складається з двох теоретичних змістових модулів і підсумкового контролю.

Поточне оцінювання передбачає оцінювання роботи здобувачів освіти під час лекційних і семінарських занять, виконання індивідуальних та групових завдань, аналізу психологічних кейсів, презентацій, творчих і рефлексивних робіт.

Види та форми контролю:

- усне опитування;
- участь у дискусіях;
- аналіз психологічних кейсів;
- виконання практичних завдань;
- презентації;
- робота в малих групах;
- рольові ігри;
- есе;
- тестові завдання;
- індивідуальне дослідницьке завдання.

Рекомендований розподіл балів:

Поточне оцінювання – 60 балів

- робота на семінарських заняттях – 20 балів;
- практичні/ситуаційні завдання – 15 балів;
- індивідуальне завдання – 15 балів;
- тестування – 10 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів.

Підсумкова кількість балів за результатами вивчення дисципліни – **100 балів**.

Підсумкова кількість балів переводиться в оцінку за національною системою та шкалою ECTS.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- усне і письмове опитування;
- стандартизовані та ситуаційні тестові завдання;
- аналіз психологічних кейсів;
- есе;

- презентації;
- індивідуальні та групові практичні завдання;
- рольові ігри;
- результати індивідуальної науково-дослідної роботи;
- рефлексивні завдання.

Підсумкове оцінювання: іспит

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання. При виставленні загальної оцінки враховуються такі критерії:

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

«Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/

«Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

«Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

Допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

Не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

Додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

Гендер для медій : підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. Київ : Критика, 2017. 220 с. https://genderz.org.ua/gender-dlya-mediy-pidruchnik-iz-gendernoyi-teoriyi-dlya-zhurnalistiki-ta-inshih-sotsiogumanitarnih-spetsialnostey/

Кіммел Майк Гендероване суспільство. К.: Сфера, 2003. http://www.insight-ukraine.org/uploads/files/genderovane_suspil_sm.pdf

Богдан Ж., Мовчан Я. Гендерна психологія : навчально-методичний посібник для здобувачів другої (магістерської) вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 155 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/c7a8a119-3f46-472e-87f7-a23f10e02c69/content
Петровська Т. В. та ін. Основи вікової та гендерної психології : навч. посіб. Київ : Позднишев, 2021. 190 с. https://reposit.uni-sport.edu.ua/server/api/core/bitstreams/31f9228b-564a-44c0-8193-8a33a4d7be60/content
Gender Mainstreaming in Practice: A Handbook by the UNDP. URL: https://www.undp-aciac.org/publications/other/undp/gender/RBEC_GM_manual.pdf
Valentine-French S., Lally M. The Psychology of Gender**.** 2nd ed. College of Lake County, 2025. https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Gender_Studies/The_Psychology_of_Gender_2e_(Valentine-French_and_Lally)
Butler J. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity**.** New York : Routledge, 2006. https://selforganizedseminar.wordpress.com/wp-content/uploads/2011/07/butler-gender_trouble.pdf

Додаткова

Костина Т. Гендерні виміри сучасності: гендерна різноманітність. ГЕНДЕРНІ ВИМІРИ СУЧАСНОСТІ: ГЕНДЕРНА РІЗНОМАНІТНІСТЬ | Науковий журнал «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Психологія»
Комарніцька Л. М., Завадська І. М. Ґендерна ідентичність як психологічний феномен. ҐЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН | Інклюзія і суспільство
Martin, C. L., & Ruble, D. N. (2010). Patterns of Gender Development. Annual Review of Psychology, 61, 353–381. https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3747736/?utm_source=chatgpt.com
World Health Organization Gender and health

Відеоресурси:

«Гендерна ідентичність: хто такі трансгендерні та небінарні люди?» від Суспільне Культура. https://youtu.be/V-jDhMdFhD0?si=h7ESKnF27cXAkjAl
Що каже наука про трансгендерність? Ендокринологиня про гормони та як трансчоловік виховує дітей. https://www.youtube.com/watch?v=DEiaeZbKrtM&t=870s

Платформи

1. **Гендер в деталях** – український експертний ресурс, що містить науково-популярні та аналітичні матеріали з питань гендерної психології, гендерної соціалізації, стереотипів, маскулінності та фемінності, гендерних відносин, насильства, професійної діяльності, гендерної рівності та інших актуальних питань. Окремо представлено розділи «Психологія», «Академічні теорії», «Гендерне насильство», «Сім'я», «Чоловіки», «Освіта» тощо. URL: https://genderindetail.org.ua/?utm_source=chatgpt.com
2. **Дія.Освіта. Базові знання про гендер** – освітній серіал українською мовою про поняття гендеру, гендерні ролі та стереотипи, їхнє формування і вплив на повсякденне життя, професійний вибір та розвиток. URL: https://osvita.diia.gov.ua/courses/basic-knowledge-about-gender?utm_source=chatgpt.com
3. **Український Жіночий Фонд** – інформаційні, аналітичні та навчальні матеріали з питань гендерної рівності, жіночого лідерства, недискримінації, гендерного аналізу та

забезпечення рівних можливостей. URL: https://uwf.org.ua/?utm_source=chatgpt.com

4. **Ла Страда – Україна** – інформаційно-методичні матеріали з питань гендерно зумовленого та домашнього насильства, протидії дискримінації, психологічної підтримки постраждалих та захисту прав людини. URL: https://la-strada.org.ua/?utm_source=chatgpt.com

5. **Державна платформа «Дія.Освіта»** – освітні серіали, навчальні матеріали та практичні ресурси з питань гендерної рівності, соціальної інклюзії, комунікації та недискримінації. URL: https://osvita.diia.gov.ua/?utm_source=chatgpt.com

6. **UN Women – ООН Жінки** – міжнародні аналітичні та навчальні матеріали з питань гендерної рівності, гендерних стереотипів, дискримінації, насильства, лідерства, соціальних норм та гендерної статистики. URL: https://www.apa.org/topics/lgbtq/transgender-people-gender-identity-gender-expression?utm_source=chatgpt.com

7. **American Psychological Association (APA)** – професійні та науково-методичні матеріали з психології гендеру, гендерної ідентичності, гендерної експресії, психологічного консультування та роботи психолога з різноманітними клієнтськими групами. URL: https://www.apa.org/topics/lgbtq/transgender-people-gender-identity-gender-expression?utm_source=chatgpt.com

8. **United Nations. Gender-inclusive language** – рекомендації щодо використання гендерно чутливої та недискримінаційної мови у професійній і академічній комунікації. URL: https://eige.europa.eu/?utm_source=chatgpt.com

9. **European Institute for Gender Equality (EIGE)** – інформаційні та аналітичні матеріали з питань гендерної рівності, гендерного мейнстримінгу, гендерних стереотипів, професійної сегрегації та участі жінок і чоловіків у різних сферах суспільного життя. URL: https://eige.europa.eu/?utm_source=chatgpt.com

Онлайн-курси

1. **The Psychology of Gender and Sexuality — American Psychological Association / Coursera.**

Англомовний курс, безпосередньо присвячений психології гендеру та сексуальності. Охоплює гендерний розвиток, гендерну ідентичність та експресію, гендерну соціалізацію, гендерні схеми, гендерні відмінності, сексуальність, романтичні стосунки та вплив соціокультурного контексту. Курс складається з 13 модулів і розрахований приблизно на 13 годин навчання. Передбачає оцінювання та можливість отримання сертифіката.

The Psychology of Gender and Sexuality

2. **Psychology of Gender — MIT OpenCourseWare.**

Англомовний університетський курс, присвячений психологічному вивченню гендеру. Розглядає гендерні стереотипи, гендерну ідентичність, гендерні ролі, соціалізацію, гендерні відмінності та психологічні механізми формування гендерних уявлень. Курс містить лекційні матеріали, рекомендовану літературу та завдання для самостійної роботи. Навчальні матеріали доступні безкоштовно. Курс був створений у 2003 році, тому окремі положення доцільно розглядати критично з огляду на сучасні дослідження.

Psychology of Gender — MIT OpenCourseWare

3. **Exploring issues in women's health — OpenLearn / The Open University.**

Англомовний безкоштовний курс про здоров'я жінок у біологічному, психологічному та соціокультурному контекстах. Розглядає психічне та репродуктивне здоров'я, менструацію, менопаузу, соціальні чинники здоров'я, вплив гендерних стереотипів і суспільних уявлень на досвід жінок. Тривалість — близько 3 годин. Після завершення курсу можна отримати безкоштовний Statement of Participation.

Exploring issues in women's health — OpenLearn

4. **Gender Analytics for Innovation — University of Toronto / Coursera.**

Англомовний курс про застосування гендерного аналізу для виявлення та подолання нерівностей. Розглядає гендер, гендерну ідентичність, інтерсекційність, гендерні

упередження та способи врахування різноманітного досвіду людей під час розроблення продуктів, послуг і соціальних рішень. Курс складається з 4 модулів і може бути корисним студентам-психологам для розуміння впливу соціального середовища на поведінку та психологічний досвід людини. Передбачає оцінювання та можливість отримання сертифіката.
Gender Analytics for Innovation — Coursera

5. **«Жінки та чоловіки: гендер для всіх» — Prometheus.**

Україномовний безкоштовний курс про гендер і гендерну рівність. Розглядає гендерні стереотипи, гендерну соціалізацію, гендер і освіту, працю та ринок праці, маскулінність і фемінність, гендерне насильство, дискримінацію, медіа та множинні нерівності. Тривалість — 5 тижнів. Після успішного виконання завдань видається сертифікат.
«Жінки та чоловіки: гендер для всіх» — Prometheus

6. **«Я знаю гендер» — Prometheus / UN Women.**

Україномовний безкоштовний курс, створений на основі навчальних матеріалів UN Women. Охоплює базові поняття гендеру, гендерну рівність, стереотипи, дискримінацію, гендерне насильство, гендерні аспекти освіти, праці, політичної участі, здоров'я, миру та безпеки. Курс може бути рекомендований студентам як базова підготовка до вивчення гендерної психології. Передбачена можливість отримання сертифіката.
«Я знаю гендер» — Prometheus / UN Women

7. **«Загроза експлуатації жінок в онлайні: уникнення ризиків» — Prometheus.**

Україномовний безкоштовний курс, присвячений ризикам сексуальної експлуатації жінок в онлайн-просторі, торгівлі людьми, гендерній вразливості та безпечній поведінці в цифровому середовищі. Тривалість відеоматеріалів — близько 1,5 години. Курс може бути особливо корисним майбутнім психологам у контексті роботи з насильством, травматичним досвідом та ризиками онлайн-експлуатації. Передбачена можливість отримання сертифіката.
«Загроза експлуатації жінок в онлайні: уникнення ризиків» — Prometheus

Детальна інформація щодо вивчення курсу «Гендерна психологія» висвітлена у робочій програмі освітнього компоненту

https://pract-psy.chnu.edu.ua/napriamy-diialnosti/navchalno-metodychna-diialnist/sylabusy-ta-robochi-prohramy-navchalnykh-dystsyplin/